

CSALÁD ÉS ISKOLA.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY,

szülők, kisednevelők, tanítók és a nevelésügy barátai számára.

KIADJA A KOLOZS-DOBOKAMEGYEI TANÍTÓ TESTÜLET.

FŐMUNKATÁRSÁK:

KOZMA JÓZSEF és SZABÓ ENDRE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VÁRADI KÁROLY.

Megjelenik — július és augusztus havakat kivéve — havonként kétszer, legalább egy ivnyi tartalommal.

Előfizetési ára: egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr.

Pályázatok s egyéb hirdetések petit soronként 5 krra számítatnak.

E közlöny beltartalmát illetők a szerkesztőhöz (lakik a belső-középcéában 31. sz. a.); az előfizetési pénzek, hirdetések és reklamációk pedig — Gázi József egyleti pénztárnok címén — a kiadó hivatalba (kurta szappanútea, 15. sz. a.) küldendők.

Deák Ferenc meghalt!

E hírre öltön gyászt Magyarország minden családja, minden iskolája. S a gyászba borult családok és iskolák szenteljenek egy kegyeletes percet a nagy halott emlékének!

Az atyák és anyák gyűjtsék ünnepélyes komolysággal körükbe gyermekeiket, s mondják el nekik és éreztessék át velük, hogy ki volt az, a kiért most egy nemzet kesereg így: **oda a mi tanácsadónk, vezérünk, megtartónk és regenerátorunk!** S ha aztán a családokból fölmennek a gyermekek az iskolákba, ott meg tanítóik mondják el nekik, hogy **a ki oly nagy volt, hogyan lett oly nagygyá.** Mondjuk el, hogy menyinit tanult, gondolkozott, munkált és töprengett a megdicsőült addig, a míg **igazán megdicsőülhetett.** Bészéljünk, egész lelkesültséggel, önzetlenségéről, igazság-szeretetéről és jelleme szilárdságáról, hogy nemzedekről nemzedékre szálljon át és lelkesítsen s nemesítsen mindenha szent emlékezete.

Tegyük meg; mert méltó:

„Hogy a haza szívében hordja annak emlékét,

Ki a hazát szívében hordozá!”

Elemi iskolai tankönyveink.

A ki elemi iskolai tankönyveinket csak címlapjaik szerint veszi számba, örömmel ismeri be, hogy hazai irodalmunk termő földjén sehol sem látunk olyan gazdag termést, mint ezen a téren. A jelen évtizedben itt volt legtermékenyebb a talaj és az időjárás. Ha elemi tankönyveinknek csak mennyiségét tekintendők, büszkék lehetnénk a statisztikai számok gyors szaporodására, s büszkeségünk még fokozódhatnék az által, hogy e könyvek szerzői között sok oly tanítóval találkozunk, a kik elemi iskolákban működnek, tehát a kik a tantárgynak nem csak elméletével, de tanítván azt, gyakorlatával is foglalkoznak. Nagy előny ez arra nézve, hogy a szerző a maga munkáját a gyermekek ismert eszejárásához, tapasztalt felfogásához s életszükségeihez alkalmazhassa, tehát hogy műve ne csak elméleti, hanem gyakorlati beccsel is bírjon.

Azonban ha a menyyniséggel összehasonlítjuk a milyenséget, vagy is elemi tankönyveink számához

hozzá mérjük azoknak belértékét, be kell vallanunk, hogy előbbi kedvező ítéletünket jóval lejjebb kell szállítanunk. Be kell vallanunk, hogy bizonyos tekintetben úgy jártunk tankönyv-irodalmunkkal, mint az olyan iparcikkal, a melyből nagyobb a kereslet, mint a készlet. Kifejlődött egy olyan gyári ipar, a melyet más téren inkább, de az oktatás terén éppen nem tarthatunk valami nagy nyereségnek.

A mi felfogásunk szerint a szellemi termékek forgalmában a gőzerővel készült gyári munkáknak ha van is egyelőre keletük, de állandó értékük nem lehet. Arra nézve, hogy valaki jó tankönyvet írjon, nem csak kellő szakismerettel kell bírnia, hogy legyen miből válogatnia tankönyve anyagát, hanem egyszersmind tiszta tájékozottsággal, világos áttekinthetőséggel, hogy ismeretei tömegéből ki tudja válogatni azokat, a melyek egy tankönyvbe szükségesek, s el tudja hagyni azokat, a melyek nem oda valók. Bírnia kell az irányadó nevelés és oktatástani elvek mellett ügyes tapintattal és helyes érzéssel, következetes logikával, egészséges, tiszta iránylyal és az ügyet megillető lelkiismeretességgel.

Nagy tévedésben van, a ki azt hiszi, hogy jó elemi tankönyvet készíteni könnyű dolog. A maga nemében nehezebb ez, mint felsőbb iskolák számára írni; mert itt inkább vezettetheti magát a szerző a tantárgy által és többet bízhat a tanulók erejére és önmunkásságára, de ott az elemi iskolában a tantárgyat kell a gyermekhez szabni, egészen kezdőket, tájékozatlanokat kell útbá indítani, a fogalmakat népszerűsíteni, szemléletekre visszavinni, alapot kell rakni, nem pedig a már lerakott alapra tovább építeni, és mind végig didaktikai tapintatossággal haladni fokozatosan, hézagtalanul, következetesen, hogy a gyermek érdeklődése felébredjen, tudványa kielégíttessék, de ereje túl ne terheltessék.

Ha csak arra való a tankönyv, hogy legyen a gyermeknek miből bemagolnia a leckét, határozottan célt tévesztetnek, haszontalannak kell tartanunk. Ezek nem a gyermek szellemének, hanem a tanító kényelemszeretetének avagy szakavatlanságának tesznek szolgálatot. Ide számíthatjuk elemi tankönyveink közül mindazokat, a melyek nem a gyermek álláspontjából indulnak ki, nem támaszkodnak szemléletekre, nem indulnak ki tapasztalatokból, hanem egy kész sablonszerű rendszer rámájára kifeszítve mutatják be a tárgyat. Ide számítjuk továbbá mindazon elemi tankönyveket, a melyek a maguk tárgyát, mint a dologhoz nem értők előtt közkedvességben álló frázis mondja: „dióhéjba szorítva“ adják röviden, (a rövidség alatt térfogatot értenek), csak a magját, az esszenciáját. Mintha bizony kezdőknek való dolgok volnának ezek! Összetömní, egymás hátra rakni egy csomó nevet, számot, az események végkifejlesztését jelző egy pár rövid mondatot, — mint a hogy némely földrajzi s történelmi tankönyvben látjuk, — és azt kívánni, hogy az a kezdő gyermek, a ki most hallja mindezeket először, töltse be és egészítse ki a maga készleteiből, a maga ismeretei s tapasztalatai tárházából!!

Ide számítjuk végül mindazon elemi tankönyveket, a melyek (mint sok természetrajzi tankönyvünk), csak jelentéktelen külső esetlegességekkel, emlékezeti himlommal terhelik meg a gyermek lelkét, a melynek súlya alatt végre a gyengébb memoriával bíró öszszeroskad. Mit szóljunk ezek után némely katekizmusokról, ezekről a mondva csinált lelki cilicumokról, a melyeknek szerzői, a mint látszik, teljesen felmentve érzik magokat a paedagogia és didaktika szabályainak követése alól, s a melyekkel a hitnek mind meganynyi kis martyrjává avatja a szegény gyermekeket a felekezeti vakbuzgóság.

Hova tovább mind nagyobb lesz az ellentét a bemagoltatásra szánt tankönyvek és azon tanmódszer között, a melyet jobb elemi iskoláinkban az értelmes tanítók követnek. Most már az elemi iskolai tankönyvektől is életet, a gyermek felfogásához mért értelmet, igazságot, józan eszet és a mennyire lehet,

kedélybeli elevenséget kívánunk. Elítéljük, s haszontalannak tartjuk az olyat, a mely mint valami rideg csontváz, vagy tudákos frázistömlő, avagy szerzője által sem értett kompilációkból öszszetákólt zagyvalék csak ijesztgetni jelenik meg a gyermek kezében, nem pedig mint az ő nyelvén beszélő, az ő szükségeihez alkalmazkodó segítő társ, a melyhez a gyermek folyamodhassék mindannyiszor, valahányszor szüksége van kézi könyvére.

Azt hisszük, hogy jelenben már megfelel tankönyveink készlete a keresletnek mennyiségileg, tehát több gondot fordíthatunk ezentúl a milyenség számbavételére. Jobb hiányában természetesen használnunk kell azt, a mi van, de lelkiismeretbeli kötelességünk a meglevők közt kiválasztani a legjobbbat. És a mennyire módunkban áll, e kötelesség teljesítésétől ne engedjük magunkat eltántoríttatni netalán kollegiális pajtáskodásból, vagy felekezeti elfogultságból, vagy más mellékindokokból.

Bármely ujonnan megjelent tankönyvvel szembe jogosan lépünk e kérdéssel: van-e rá szükség? Pótol-e valami hézagot, vagy bír-e valami előnnyel a már létező társai felett? Jobb-e a nyelvezete; vagy szerzője szerencsésebb volt-e a tárgyak megválasztásában, vagy ügyesebb azoknak összeállításában, avagy talán egészen új, az eddigiektől eltérő úton remél célhoz juthatni? Szóval a már létezők mellett van-e valami létjoga? Mert ha csak olyan, mint amazok, vagy talán még gyengébb, akkor, a milyen kár volt rá vesztegetni a munkát, éppen olyan kár érte pénzt adni.

Mindazon tankönyveket, melyek nem komoly tanulmányoknak, lelkiismeretes munkának s az ügy iránti őszinte érdeklődésnek köszönik lételüket, hanem talán azon hiúság szülöttei, hogy szerzőik nevei is ott díszeljenek a színes borítékú könyvek tábláján hirdetett írók díszes sorában, vagy egyszerűen jövedelmező cikkek bizonyos pressiók kedvezménye folytán, stb. — mindezeket bármennyire is dicsérgesség a pajtáskodó bírálók, s bármily nagy frázisokkal ajánlgassák is kiadóik, nem érdemlik meg, hogy gédelgessük s általuk kiszorítsuk helyéből a jobbát.

Az egészséges, szabad versenyt csak az éleszti és lelkesíti, ha a jónál győz a jobb, s csak az fokozza a lelkiismeretes munkát és szakértő utánjárást a szerzőknél, ha tapasztalni fogják, hogy a rosznak nincs pardon.

Paal Ferenc.

Az énektanítás az elemi népiskolában.

III.

A második félórai tanításterv gyakorlati kivitele alkalmával az első hangnak jegy által való ábrázolása vagy lekötázása s annak a „lá“ szóval kettős ütemben való éneklése meglehetősen sikerülván, ezen, még nagyon csekély-

nek látszó és kis körben mozgó, de mégis figyelemre méltó haladást a gyakori ismétlés mellett lassanként bővíteni kell, hogy a gyermekben mutatkozó, érdeklődés ne lankadjon, hanem fokként növekedjék.

Ez okból nem szabad feledni: „Az ismétlés a tudás dajkája”. Sem pedig azt: „Lassan és biztosan haladj”. A folytonos ismétlés mellett tehát kívánatos a lassu és biztos haladás.

Lássuk hát a tovább haladást.

Harmadik félórai tanításterv.

Az egy ütésű szünetjegy ismertetése és leírása; a második hangnak a „lá” szóval való begyakorlása, jegy által való ábrázolása vagy kótázása, s kettős ütemben való éneklése.

A tanításterv gyakorlati kivitele.

„Gyermekek, rám figyeljétek! Ti már tudjátok az első hangot a „lá” szóval énekelni, annak jegyét kettős ütemben letudjátok írni, vagy kótázni, s a kótajegyeken is el tudjátok a „lá” szót énekelni. Éppen azért, most megint tovább haladunk az énektanulásban, jól figyeljétek!

Elsőben is eléneklek előttetek a „lá” szót kettős ütemben, de csak a leütéskor éneklek, s a felütésre szünetet tartok. Így ni! (A kettős ütemet jobbkezemmel verve s a felütésre szünetet tartva, pár ütemben előneklek a „lá”-t.)

Énekeljétek el most ti is együtt, karban. (Ezen gyakorlatnak kivitele vagy megtétele semmi nehézséggel sem járván, a szokott vezényszóra a karban való énekléshez készülnek, s a leirt módon éneklük a „lát”-t míg a megállás jeleztetik).

Jól van gyermekek, ez is meglehetősen sikerült! Látjátok, már tudtok kettős ütemben úgy is énekelni, hogy a felütésre szünetet tartotok. Mit tartottatok a felütésre? (Karban felelik: „Szünetet”). Melyik ütésre tartottátok a szünetet? A felütésre. Jól van.

Figyeljétek ide! most a szünetnek is jegyet írok, hogy mikor a kótajegyeken énekletek az ütemeket, ismerjétek fel, hol kell a szünetet tartani s hol kell énekelni, mert akkor nem mondom meg előre, hogy melyik ütésre kell szünetet tartani, s melyikre énekelni. Ha jól megfigyelitek a szünet-jegy írását, azt is épen olyan könnyen leírhatjátok, mint a hangjegyet vagy kótát. Ime, előttetek leírom: „s”. Látjátok gyermekek, ez a jegy az egy ütésű szünetjegy. Hány ütésű szünetjegy? (Karban felelik: Egy ütésű). Vizsgáljátok meg, vajjon melyik betűhez hasonlít? (Vizsgálják, nézik, gondolkoznak, de nem ismerik fel a hasonlatosságot; e közben a táblát úgy fordítom, hogy ezen balra hátradől, s csaknem vízszintesen álló „n” betűhez hasonló jegy, függélyes irányba essék. s ekkor kitalálják). Igen, hasonlít egy balra hátradől s csaknem vízszintesen álló „n” betűhez. Mihez hasonlít az egy ütésű szünetjegy? Egy balra hátradől s csaknem vízszintesen álló „n” betűhez. Jól van gyermekek! (Ezen egy ütésű szünetjegyet előtök még párszor leírva, velök is leíratom néhányszor, hogy ezt is tanulják meg lehetőleg helyesen írni!).

A leírás megtörtént.

Nó, gyermekek, ez is meglehetősen sikerült, megvagyok veletek elégedve.

Írjuk le most azokat az ütemeket, melyekben a leütésre a „lá” szót énekeltek s a felütésre szünetet tartotok. (Így ni: $\bullet - \text{s} \mid \bullet - \text{s} \mid \bullet - \text{s} \mid \bullet - \text{s}$) Hány ütemet írtam, számláljuk meg. (A mutató pálcával megszámlálják, s karban felelik: négyet). Írtatok ti is most négy ütemet. (Írnak). Leírtatok? (Kis ideig várva). Le.

Most megint figyeljétek a táblára, s a mint jelzem a mutató pálcával, énekeljétek el egymás után mind a négy

ütemet kettős ütem verésre úgy, hogy a szünetjegyeknél tartások mindig szünetet.

(Mint hogy ezen gyakorlat az előbbi gyakorlatnak csak jegyek által való ábrázolásából áll, azonnal minden nehézség nélkül eléneklük, s a begyakorlás végett még néhányszor ismételik).

Látjátok gyermekek, most az első hangon a „lá” szót úgy is el tudjátok énekelni kettős ütemben, hogy a kótajegyénél énekeltek, s a szünetjegynél szünetet tartotok. Tanuljátok meg most a „lá” szóval énekelni az első hang után a második hangot is.

Tudjátok-e melyik ujjamat jeleztem jobbkezem mutató ujjával, mikor az első hangot a „lá” szóval tanítottam énekelni? (Többen: igen), Melyiket? A hüvelykujjat. Jól van. Most jobbkezem mutató ujjával hüvelyk ujjam után jelezni fogom mutató ujjamat, s a hányszor érintem, mindannyiszor éneklek a „lá”-t.

(Így ni; a hüvelykujjam jelzésekor éneklek az első s mutató ujjom jelzésekor a második hangmagasságban a „lá”-t, s többször ismétlem egymás után, hogy a gyermekek a két hangnak egymáshoz való magasságát érzékelhessék).

Hallottátok, hogyan énekeltem most a „lá”-t egymás után két hangon? (Többen: Igen). Próbáljátok most ti is ujjaimnak egymásután való jelzésére velem együtt énekelni a „lá”-t úgy, a miként én énekeltem.

(Egymásután többször, és az ujjak jelzésére különböző hangmagasságban elénekeljük).

Vettétek-e észre, hogy a két ujjam jelzésekor a „lá”-t nem egyformán, vagy nem egyenlő magosan énekeltek? (Többen: igen). Melyik ujjam jelzésekor énekeltek magasabban? A mutató ujj jelzésekor. Melyik hang hát magasabb, az első vagy második? A második. Jól van. Énekeljétek most magatokra úgy, a mint együtt énekeltek, én ujjaimon jelzem.

(A hüvelykujj jelzésére éneklük az első, a mutató ujj jelzésére a második hangmagasságban ütemverés nélkül, s addig gyakorolják, míg a két hangmagasságban a „lá”-t biztosan éneklük, s a megállás jeleztetik).

Ez is jól van gyermekek! Most már énekeljétek el az első és második hangra a „lá” szót úgy, hogy a kettős ütemet is verjétek. Így ni: (verem a kettős ütemet s éneklek: „lá, lá, lá, lá” stb.)

(Karban verik a kettős ütemet s éneklük, míg a megállás jeleztetik).

A hangtalálás a „lá” szóval kettős ütemverés mellett két hangkörben ily módon begyakoroltatván, következik a második hangnak jegy által való ábrázolása, vagy lekótázása

Tudjátok már gyermekek a második hangot is a „lá” szóval énekelni, írjuk le annak is a jegyét. Figyelmezzetek hát ide! Ime leírom a táblára az első hang jegyét vagy kótáját, így ni: $(\bullet - \text{s})$. Most ezen kóta után anynyi távolságra, a mennyire szoktuk a kótákat írni, de egy kissé magasabban, írok egy gömbalakú jegyet, hanem ezt már nem írom vízszintes vonalra, mint az első hang jegyét, s ennek is egy függélyes, vékony vonallal fölülről

szárat húzok. Így ni: („-1-2 ”)¹ Látjátok gyermekek, ez a második hangnak a jegye vagy kótája. Mi különbséget találtak a két kóta között? A második fennebb áll mint az első. Hát még miben különbözik a második az elsőől? A második nem áll vízszintes vonalon. Jól van. Hát alakjukra nézve milyenek? Egyenlők. Egyenlő idő alatt kell-e hát ezeket énekelni? Egyenlő idő alatt. Miért? Mert alakjukra nézve egyenlők. Hát vajjon egyenlő hangmagasságban kell-e énekelni? Nem. Miért? Mert az egyik magasabban áll mint a másik. Miért irtam hát fennebb a második hangjegyet? Azért, mert a második hangot fennebb énekeljük, mint az első. Jól van, helyesen feleltetek. Énekeljétek el hát ezen két kótára a „lá” szót. (Többször el-éneklék). Hány ütemet láttok most a táblán? Egyet. Hány kótából áll az egy ütem? Kettőből. Melyiket énekeljük a leütésre? Az első. Hát a felütésre? A másodikat. Jól van.

Írjátok palatábláitokra ti is egy olyan ütemet, mely az első és második hang kótájából álljon. (Írnak).

Nézzetek megint ide! Most egymásután több ütemet írtek. Így ni: („-1-2 ” | -1-2 ” | -1-2 ”). Hány ütem van most a táblára írva? (Karban felelik: Három). Énekeljétek el a „lá” szóval ütemverés mellett. (Eléneklék).

Most a kótairás gyakorlása végett írjátok le ezen gyakorlatot palatábláitokra egy párszor, mert az óra mindjárt út, vége van az énekórának s nem tanulhatunk tovább, hanem a jövő órán éneket tanulunk.

Benedek Samu.

KISDEDNEVELÉSI ROVAT.

Törvényjavaslat a nyilvános kisedednevelés és kisededovásról.

A kisedednevelés ügye iránt érdeklődő olvasóink kéréséül tudják már, hogy a kisedednevelés ügyének egyik igen buzgó barátja, P. Szathmári Károly országos képviselő, a kisedednevelés ügyében egy törv. javaslatot terjesztett a képviselő-ház elé, mely szíves fogadtatásra találtván, a tanügyi bizottsághoz tétetett át.

A törv. javaslat benyújtása s kedvező fogadtatása kétségkívül kedvesen lepte meg mindazokat, a kik a kisededek köznevelésének ügyét a legfontosabb közügyek egyikének tekintik, s a kik várva-várják, hogy ezen ügy fejlődése érdekében is tegye meg az állam mindazt, a mit megtennie lehet és kell. Mi is örömmel értesültünk a törv. javaslat benyújtásáról, s már előre elképzeltük azon ünnepnapot, a mely majdan — a javaslatnak törvénné emelése által — diadalra juttatja azoknak a törekvését, a kik Brunswick Teréztől kezdve közel 50 éven keresztül egész a mai napig annyi munkásságot fejtettek ki a kisededek köznevelése érdekében!

De a midőn a törv. javaslatot színről-szinre megismertük, egy kicsit lelohadt örömünknek a lángja, mert a

törv. javaslatnak minden tekintetben csak is permissiv intézkedései által semmi biztos reményt sem nyerünk arra nézve, hogy a kisededneveldek hazánkban nagyobb mérvben elterjednek. A törv. javaslat megengedi, hogy a hatóságok, községek, egyesületek és magánosok kisededneveldeket állíthatnak, de senkit sem kötelez, még csak nem is serkent ily intézetek állítására, s e tekintetben messze mögötte marad a kisededovodák ügyében boldogult Eötvösünk által még az 1870-ik évben a képviselőház elé terjesztett azon törv. javaslatnak, mely legalább azon községeknek, a melyek nem tartanak fön községi iskolákat, s azoknak, melyekben az iskolai célokra szolgáló jövedelmekből, az iskolák költségeinek fedezésén túl, évenként 300 frtnyi összeg fönmarad, köteleességüké tette a kisededovodák fölállítását. Az új törv. javaslat ennyit sem mond, s a kisededneveldek elterjesztése érdekében általában semmit sem mond; még a közokt. ministert sem kötelezi arra sem, hogy legalább néhány minta-intézetet állítson állami költségen, vagy hogy a keletkező intézeteket segélyezze. A törv. javaslat átolvasása után valóban kérdeni lehet: hogy mi szükség van ilyen tisztán permissiv törvényre, hiszen az ovodák állítását eddig sem tiltotta senki sem?

A törv. javaslat tehát — szerintünk — alapszóiban elhibázott, s nem felel meg azon szép indokolásnak, melyben a javaslat készítője a kisededneveldek szükségességéül olyan meggyőző érvekkel támogatja.

De taglaljuk a javaslatot egyes részleteiben, s mondjuk el egyszersmind igénytelen észrevételeinket annak lényegesebb hibáira.

Az 1. §. meghatározza, hogy a kisedednevelés a 3-6 éves gyermekekre szzritkozik. Ez ellen nincs semmi szavunk.

A 2. §. megengedi, hogy a hatóságok, községek, egyesületek, vagy magánosok állíthatnak kisededovó-intézeteket, oly feltétellel, hogy öt ezer lakóval bíró községben csak okleveles kisedednevelővel ellátott intézet; öt ezernél kevesebb, de ezer léleknél többet számláló községben pedig egy másod fokú intézet állítandó, melyet valamely kisedednevelő-képezdében egy évet végzett, vagy valamely okl. kisedednevelő mellett egy évig segédkezett egyén vezérel. Végre ezer léleknél kevesebbet számláló községben oly gyermekek-menedék hely állítható, melyet valamely kisedednevelőben három hónapig némi gyakorlatot szerzett, legalább 18 éves dajka gondoz.

A javaslat ezen pontjára — mint az egésznek alapjára — van a legtöbb észrevételünk. Miként cikkünk bevezetésében említettük, mi a permissiv törvénytől a kisededneveldek elterjedése érdekében semmi eredményt sem reménylünk, de másfelől tisztában vagyunk azzal is, hogy a jelenlegi körülmények közt lehetetlenség volna keresztül vinni egy olyan törvényt, a mely a községeket a kisededneveldeknek rögtöni fölállítására kötelezze. Ez lehetetlen, de nem volna lehetetlen arra kötelezni a községeket, hogy lassanként elapot gyűjtsenek egy, esetleg több

kisdednövelde állításának a céljára; míg másfelől nem volna lehetetlen keresztül vinni azt, hogy mindeuik tankerületben, államsegélynyújtása mellett, legalább egy mintaszerű kisdednövelde állíttassék föl. Kimondandó lenne tehát a törvényben, hogy mindenik község tartozik a kisdednövelde számára alapot gyűjteni; ezen alapot — mely egyéb községi vagyontól elkülönítve kezelendő — az iskola adóból netán fennmaradó összeg, mezei rendőri kihágásokért fizetendő bírságok, a községi regale-jövedelemnek bizonyos percentje (például 5%), adományok s alapítványok képezhetnék. 2000 léleknél kevesebbet számoló községek kötelesek lennének a gyermek-menedékhelyet azonnal fölállítani, mihelyt az alap 1500 frtra emelkedett; 2000 lakosnál többet számláló községek pedig, — ha az alap már 5000 frtra felszaporodott — rendes kisdednövelde tartóznak állítani. Igaz, hogy sok év folya le eddig, a míg az alapok a jelzett összegekre fölszaporodnának, de legalább idővel meglenne a haszna az ilyen törvénynek. Továbbá kimondandó lenne, hogy mindenik tankerületben, lehetőleg a tankerület székhelyén, állami költségen, vagy legalább államsegélynyújtása mellett, egy-egy mintaszerű kisdednövelde állítandó. Hazánk némely vidékén még csak nevérol is alig ismerik ezen intézeteket, s bizony nem fogják azokat eléggé megismerni Szathmári úr szép indoklásából sem, hanem igen is megismernék akkor, ha valóságban láthatnák magok előtt, s ekkor, de csakis ekkor lehetne reményleni, hogy a község lassanként fölismeri a kisdednöveldek hasznát. Van a hazában 42 tankerület; tegyük föl, hogy mindenikben egy-egy mintaszerű kisdednövelde föntartására kiadna az állam évenként 1000 frtot, ez egy évben csak 42,000 frt; tehát nem valami nagy összeg.

A fent idézett pontnak azon része, mely megengedi, hogy a kisebb községekben egy dajka felügyelete alatt álló egészen egyszerű óvó-hely (nem menedékhely) állíttassék, egészen helyes, de szerintünk fölösleges a középfokú azaz félig képzett egyének vezetése alatt álló intézetek engedélyezése. Mi a javaslat érintett pontját oda kívánnók módosítani, hogy a 2000 lelket meg nem haladó községek addig, a míg a kisdednöveidei alap 5000 frtra nem emelkedik, állíthatnak (sőt a fentt kifejtett esetben kötelesek is állítani) egyszerű óvó helyeket; de a 2000 lakossal bíró községek mindenesetre képzett nevelőt kell, hogy alkalmazzanak a kisdednevelő vezérlőjévé. Az a sok categoria csak zavart okozand, kibuvó ajtókul szolgál, s általában megnehezíti a nyilvános ellenőrzést.

A 3. §, igen helyesen határozza meg azon egészségügyi követelményeket, melyek a kisdednöveldek helyiségeknél megkívántatnak. Ehez csak annyit kívánnnk hozzá tenni, hogy meghatározandó lenne a termék terjedelme is.

A 4. §. a kisdednöveldekben alkalmazandó eljárást szabályozza, de e tekintetben több paedagogiai szabatoságot vártunk volna. A többek közt azt mondja, hogy az érte-

lemfejtés a szemléltetéssel kapcsolatban eszközzendő; szerintünk nem azzal kapcsolatban, hanem arra alapítva kell azt eszközölni. De még így sem egyezik ezen meghatározás a kisdednevelés újabb elveivel, mert ezek szerint az értelem fejlesztése is közvetlen a gyermekek foglalkozásához köttetik. Továbbá ott látjuk szerepelni a testgyakorlatokat is, holott a kisdednöveldeben az extra testgyakorlatoknak sincs semmi helyök, e célra szolgálnak a kisdednöveldekben a társasjátékok. Óhajtanók azt is, ha a félreértés kikerülése s egészen szabatos meghatározás fölállítása céljából kimondaná a törvény, hogy a kisdednöveldebe a Fröbel-féle munkaszerű foglalkozások alkalmazandók; így aztán biztosítva lennének arról, hogy valami világboldogító nem hozza be a kisdednöveldebe is a csizmadia-mesterséget, mint a hogy már az efféle kéziparágak behozását a tanító-képezdek útján a népiskolákra erőszakolják.

Az 5. §. megengedi, hogy a kisdednöveldebe járó gyermekekért — a körülményekhez képest — mérsékelt havi-díjak szedhetők. Szerintünk szükséges lenne kimondani, hogy a községi vagyomból föntartott kisdednöveldeben ezen havidíj a 20 krt. meg nem haladhatja. A legtöbb helyen e szegényebb néposztály gyermekei a magas havidíj miatt maradnak távol az e nemű intézetektől, holott éppen ezeket kellene a kisdedek köznevelésének áldásában részesíteni. Igaz, hogy a javaslat a szegény sorsú szülőket fölmentetni kívánja a díjak fizetése alól, csak hogy ezzel keveset segít, mert a magyar ember inkább nem adja gyermekét a kisdednöveldebe, mintsem hogy szegénységi bizonyítvány után járjon.

A 6. §. intézkedik a kisdednöveldek vezérlőinek a díjazásáról. kimondván, hogy az okl. vezérlők lakáson és fűtésen kívül legalább 400, az óvóházak vezérlői legalább 200, a menedékhelyekben működő dajkák legalább 100 frt. évi díjban részesítendők. Nehéz körülményeinket ismerve, elég bőkezűnek kell a javaslat íróját tartanunk s akkor, a midőn a néptanító évi fizetésének minimuma még ma is csak 300 frt., örülnünk kell, ha a képv. ház az okl. kisdednevelőnek évi díjját 400 frtban állapítja meg. Ezen cikkben, vagy egy másik cikkben azonban meg kellene határozni, hogy mely életkor kívántatik meg arra, hogy a kisdednevelő valamely intézet önálló vezérlőjévé megválasztathassák. Szerintünk a férfiakra nézve legalább a 20-ik, nőkre nézve pedig a 18-ik életévet kellene minimum gyanánt kitűzni.

(Folyt. követc.)

Szabó Endre.

Tankönyv- és taneszköz bírálat.

A „Kolozs-doboka megyei tantestület” könyvbíráló bizottságának a f. évi január 19-én Váradra K. elnöklése mellett tartott népes ülésében bírálat alá vétettek azon „Fali rajzablak”, melyeket Kozma

Ferenc és Felméry Mózes sz.-keresztúri képezdei tanárok az elemi rajztanítás céljára közelebb kiadtak. Ez alkalommal az előadó Sárdi István a következő birálatot terjesztette a bizottság elé:

„Elemi rajzoktatásunk a Kozma Ferenc és Felméri Mózes sz.-keresztúri tanító-képezdei tanárok által készített „Fali táblák“ által újabb eszközt nyert.

Szerzők a fali táblák helyes használata tekintetéből egy „Vezérfonal az elemi rajztanításhoz“ című füzetet is irtak, melynek megjelenését élénk érdeklődéssel vártam, miután a fali táblákról, melyeket még a közoktatási ministeriumhoz való felkűldés előtt pár nappal futólag láthatni alkalmam volt, már akkor kedvezőleg nyilatkoztam.

A meunyre az elemi rajztanítás körül szerzett csekély tapasztalataim megengedik, benső meggyőződés alapján, elfogulatlanul szólok a „Vezérfonal“ ben foglalt és alapos ismeretekkel tárgyalt tananyag tanítási módszerének elvelről.

Szerzők az első cikkben „Vezérelvek“ cím alatt a Pestalozzi-féle alapelvekből indulnak ki, melyek szerint a növendékeknél a képző elemet nem kívülről kell bevinnünk, hanem belülről kifejtenünk. Ezen alapelvek szerint az elemi rajztanítást szigorúan neveléstani alapra fektetik, minek folytán kizárják onnan a művészi fellengzés minden argumentumát. Ezen állítás további megvilágosításáért egymással szembeállítják az elemi rajztanítás terén a szépművészeti és realis irányt követő szakemberek elveit, és miután át kell látniok, hogy a nép gyermekénél sem hiányzik a szép iránti fogékonyság, melyet fejleszteni kell: elismerik azt is, hogy a szépművészeti irány követőinek e téren erős álláspontjuk van; de arra intik őket, hogy aztán elégedjenek meg a relativ eredményvel.

A real irány fontosságát tárgyalván, így írnak: „Ma már a hasznosság elve annyira uralkodóvá lett, hogy a művészi elemet is szolgálatába terelte. — A művészek e miatt a művészet hanyatlásán panaszkodnak. S való is, hogy ez áramlat a privilégizált művészetnek nem kedvez. De tán elegendő kárpótlás lesz ezért egy általános, fejlettebb nemesült ízlés, mely a hasznosság köpenye alatt oda is belopódzik, szétterjed, hol a művészek kezének hatalma soha sem volt.“

Ámbar nem tartozik szorosán a szépművészeten levő tárgyhöz az, hogy e pár sor boncolgatásába bocsátkozzunk, hiszen ez a mű becsét legkevésbé sem csonkítja meg; de miután azokban a real irány fontosságának kérdését nem találom elég világosan kifejtve: legyen szabad azokat pár sorban taglalnom.

Nézetem szerint szerzőknek — ha már ily általánoságban állítottak valamit — állításukat részletesebb és világosabb érvekkel is támogatniok kellett volna, különben vagy az elfogultság, vagy a félremagyarázás vádja alá eshetnek.

Tény ugyanis, hogy némi részben a realis irány a magasabb monumentális művészet fejlődésére nem kedvező; de ez még nem azt teszi, hogy e miatt általában a művészet hanyatlásától lehetné tartani. Ez éppen oly kor-

látólt nézet volna, mint ama felületes állítás, hogy a photographia feltalálása óta a festészet hanyatlásnak indult. Ilyen forma dolgokat lehet ugyan nálunk állítani, hol a művészet még nem vergődhetett nemzetgazdasági érvényre. de e mellett el kell ismerni azt is, hogy a rajzoló művészetnek az általános szépízlés fejlesztésében és terjesztésében jelentékeny szerepe van, a mennyiben ez a reprodukciók és illusztrációk elágazó csatornáján termékenységet varázsol az általános ismeretkör mezején, sőt már a népoktatás zsenge ültetvényeit is éltető nedvvel táplálja.

A művészzel párosult és megnemesített ipar, — a műipar — (Kunstgewerbe) az, a mely az általános ízlés nemesítése céljából, a hasznosság köpenyege alatt, oda is be fog lopódzni, a hol — szerzők képzelete szerint — a művészek kezének hatalma soha sem volt.

Igén öröndetes jelenség az, hogy századunk minden irányban igyekszik a művészetet realizálni; de hogy azt helyes uton tehesse, arra nem elég korunknak igen gyakran, a szédelgőség csapkodó, divatos, spekulatív kedve és hajlama, mert ekkor a realis áramlat csak felszínen úszó szemetet hordana magával. Ez a szemét aztán éppen a hasznosság köpenye alatt, mint azt napjainkban is tapasztalhatjuk, ízlés helyett csak iszapot hagy maga után. Itt tehát művészekre és ügyes műiparosokra van szükség, hogy a realis áramlat medre szabályoztassék.

Szükségesnek tartottam e tárgyban szerzők állításait más oldalról is megvilágítani, noha jól tudom, hogy mindez nem tartozik szorosán az elemi rajzoktatás lényegéhez, miután itt még sem szépművészeti, sem realis irányról szó nem lehet, de a mint ezt szerzők is állítják: az elemi rajzoktatás mindkét iránynak jó szolgálatot tehet. Éppen azért, itt csak egy szorosán didaktikai irányt követő tanmódszer tapintatos keresztülvitele által mutathatunk fel jó eredményt.

A tanmódszert illetőleg szerzők álláspontja biztos, és neveléstani szempontból véve helyes is.

A II-ik cikkben szerzők a rajztanítás különböző rendszereit tárgyalják. Ezeknek ismertetésében Diesterweg „Wegweiserre“, továbbá Schoop, Knopek és Kehre támaszkodnak, de ezek mellett önálló ítéletüket is kifejtik. A természet utáni rajzolás a népiskolánál teljesen mellőzendőknek, az egyes előlapok utáni rajzolás pedig kirekesztendőnek tartják; továbbá ismertetik az „a tempo“, a dictandó és a feltaláló rajzolás; különösen elvetendőnek tartják a mértani rajzolás, mely a távlatlan tanítását is maga után vonhatná, minek folytán a Maszák Hugó rendszerét sikertelen kísérletnek tartják. Lehet ebben is némi igazuk, ha szemünk előtt a mi mostani népiskoláink lebegnek; azonban egészen talán még sem mondható sikertelen kísérletnek egy oly munka, mely több, mint húsz évi tapasztalat eredménye, melyet a közoktatási ministerium mint elfogadott, pályanyertes művet ki is nyomatott. Igaz, hogy e munka második részében foglalt anyag, a mi mostani kezdetleges népiskoláink számára még egyelőre túlhalmozottnak látszik, miután népszerű távlatlan előadására is vállalkozik; de remélhetőleg

egy évtized már annyit változtathat népoktatási ügyünk fejlődésén, hogy akkor a még ma korainak bizonyított, jövőben legalább a hatodik elemi osztályban kicsinyben előadható leend.

A pont háló zatos (stigmografia) módszer a szerzők által megállapított elemi rajzitanítás előcsarnokát képezi.

Szerzők e több szakférfi által megtámadott módszerről a szabadkézi rajzolóhoz való átmenetben tappintatos eljárást tanúsítanak. mert főelvük az, hogy a növendékek-nél a gyakorlati kezelés folytonosan önálló gondolkodás alapján fejlődjék.

Fali tábláik alakjai közt van ugyan fokozatos-ság, de hiányzik a tárgyak közti alak arányosság.

A rajzok kivitele, egy pár alak hiányos rajzának kivételével, kifogástalannak mondható, mindazonáltal annak megítélését, hogy az egész munkát a gyakorlati téren mennyiben felel meg a népiskola kívánalmainak, teljesen a t. bíráló bizottság nálamnál szakavatottabb tagjaira bízom.

Ezen bírálat a bizottság által általánosságban elfogadtatott, de egyszersmind, hosszú és részletes vita után, a bizottság még a következő egyértelműleg megállapított nézeteknek ad kifejezést.

1-ször. Az elemi iskola 1-ső osztályában a stigmographikus rajzot a vonal háló zatos rajzsal kell megelőzni, miután a kis gyermekek a szabályos vonalok rajzolására

csak ezen módszer által képesíthetők. Ennélfogva kívánatos lett volna, hogy a szerzők a vonalhálózatnak megfelelő mintákat is nyújtottak volna.

2-szor. A fali táblákon aránylag igen sok alak tani rajz van, ezek egy része helyett célszerűbb lett volna a tárgyrajzok számát szaporítani, miután ezek a kis gyermekeket inkább érdeklik.

3-szor. Az egyes alakok közt sok helyen aránytalanság látható, például: a makk nagyobb, mint a murok.

4-szer. Miután a szerzőknek a „Vezérfonalban“ előadott igen helyes nézeteik szerint is a tanító a gyermekek előtt rajzolja a táblára az alakot, s a gyermekek ezen előrajz után készítik el rajzaikat; a fali-táblákat pedig legfeljebb, csak az ismétlés alkalmával használják, annál fogva nem látja be a bizottság a szerzők által készített fali táblák szükségességét. A tanítók kezébe vezérfonalul kisebbszerű minták is elégségesek, ilyeneknek kiállításuk sokkal kevesebbe kerül, míg ellenben a fali táblák ára s felhozási költsége 12—15 frtig terheli meg egy-egy népiskola pénztárát oly taneszköz megvétele érdekében, a mely a vezérfonal s ahhoz való kisebbszerű minták megvétele esetén teljesen felesleges. A kivágott egyes mintákat azonban a bizottság is helyeseknek tartja.

T Á R C S

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Egy nagy nap a kolozsvári torna-csarnokban.

„Bum, bum, bum! Ide, ide tisztelt publikum! Ha eső nem lesz, itt ma díszturnászati lesz, de ha lesz, is lesz!” — Ha nem is éppen szóról, szóra, de jóformán a dolog lényegére nézve ilyen hirdetőnyelveket bocsátott világgá a kolozsvári tanuló ifjak kebeléből alakult tornász-csapat azon célból, hogy a január hó 23-ikán a torna-vivodában „egy tornászati könyvtár megalapítása“ javára tartandó „díszturnászatra“ a látványosságot kedvelő publikum becsodáltassék. Igértettek igen jeles mutatóványok a tornászás és a vívás minden neméből; a csepű-évés ugyan nem ígértetett, de csaknem megadatott; legalább a „mutatóványok“ közel jártak a művészetnek ezen ágához. De ígértetett e helyett az, hogy a jutalmakat „hölgyek fogják kiosztani!“, lesz tehát spectaculum azok számára is, a kik a szép szemekben szeretnek gyönyörködni.

Várakozásteljesen néztünk tehát a nagy nap elé. E várakozást fokozta a mutatóványok címe: „Díszturnászati!“ — Tehát van „dísztelen tornászati“ is? s valószínűleg más alkalommal, a midőn a közönség nem hivatik meg a gyakorlatokra, ilyen dísztelen tornászati szokás tartani. No, de megnyugodtunk benne, mert hát ha lehet díszes, díszlakoma, díszvendég és díszelnök, miért ne lehetne díszturnászati is.

A mig mi azonban csak vártunk és tűnődöttünk, a tornász-csapatot képező lelkes ifjúság s annak vezére a teremő-szellemmel bíró torna-tanár úr nem vártak ám összedugott kézzel, hanem a szó valódi értelmében kézzel, lábbal készültek a nagy napra. A jeles productiók betanítása végett a tanár úr külön órákat is adott; igaz ugyan, hogy mind a három gymnasiumban, meg a polg. iskolában

is épp most tartatnak a félévi vizsgák, de mit genirozza ez a tanár urat, hiszen a modern paedagogia amúgy is lomtárba dobta már azt a sok lélekölő tudományt, s nagyon jól teszi a derék ifjúság, ha nem törődik az examenekkel akkor, a midőn a tornászati nagyszerű élvezetében részesülhet. Folytak tehát az előkészületek; a polg. iskola egyik tanítványa egy kicsit kifecamította a lábát, de hát ez számításba sem vehető; csak két hétig nem járhat e miatt az iskolába, s aztán nem is nyaka, hanem csak a lába ficamodott ki. Az előkészületek köréből teljes méltánnyalattal kell még megemlítenünk a torna-tanár úr buzgalmát is, hogy ő maga járt el a szülőkhöz a díszturnászathoz okvetlenül szükséges dísz-zubbonyok kikunyorálása végett; reménylünk, hogy ezen érdeme nem lesz elfeledve „sem ezen, sem a más világon.“

No, de végre fölvirradt a várva-várt nagy nap, a mely vala Krisztus születése után az 1876. évnek január hó 23-ik napja. A torna-csarnok egyik oldalát a mamák, papák, nővérek és mások nagy száma foglalta el; a juri tagjai pedig a zöld asztal mellett várakozás-teljes méltósággal készültek a modern athléták mutatóványainak megítélésére.

Egyszerre megharsant a zene; négy diák irgalmatlanul nyeggetett egy flótát, két hegedűt és egy gordonkát, a tornász-csapat pedig jelentőségének teljes tudatában méltóságteljesen vonult be az öltözőből. A vászon kitlik és a vörös övek előnyösen domboríták ki ifjaink erőteljes tagjait; a mamák szíve repesett örömeiben, mi pedig nemzeti nagy létünk büszke tudatában gondoltuk, hogy milyen jelesen forgatják majd ifjaink a — — dákót.

De nem sok ideig volt alkalmunk ezeken elmélkedni, mert a torna-mester úr harsány vezényletére természetes dorongokat ragadtak kézbe ifjaink, s ezekkel bámúlatra méltó ügyességgel produkálták azon baka-tempókat, a melyek a

lovasság elleni védelemhez szükségesek. Az ifjak borzalmosan meresztgették szemeiket, nagyokat dobbantottak lábaikkal, dorongjaikat lelkesülten nyújtogatták a közönség felé, a mi néhány kis leánykának nagy ijedelmet okozott, de mi igen elmésnek találtuk a tornászat ezen új nemet, mert ezzel fényesen be van bizonyítva, hogy nincs nekünk szükségünk sem Chassepót-, sem Wörndl-féle puskákra, hanem csak dorongokra.

Hanem ez még csak a kezdet volt. Most következtek a „társas-gyakorlatok“ s ezekben láttuk leginkább fölragyogni torna-mesterünk genialitását. Ő a spartaiak test-edző gyakorlatait igen szépen elegyíti a modern kívánalmaknak megfelelő chinézerséggel, s ha még a csepű-evést is fölveszi programjába, nem kell aztán nekünk sem cirkus, sem bohóc, sem kötéláncos, mert ezeknek produc-tióikat a saját gyermekeink előadják otthon — ingyen. Ki is ne örülne, a midőn látja, hogy az ifjak egymás vállaira állanak, illetéknéppen magas gulákat képeznek s kiterjesztett kezeikkel hadonáznak a levegőben? Milyen mizerabilis ehhez képest a tornászatnak az a primitív neme, a midőn csak a földön állva mozgatja az ember kezeit és lábait; — mennyivel inkább illik az emberhez ugyanezt egymás vál-lára állva a magasban hajtani végre!

Hanem ez még mind semmi a „bajvívók“ mutatvá-nyaihoz képest; a kik vítóereikkel és kardjaikkal olyan ha-dakozást műveltek, hogy az embernek majd kiugrott a szíve — nevéteben, Különösen kitűnt egy tizenkét éves deli ifjú, a ki bizonyára meghódította a jelenvolt hölgyek szívét kardjának bámúlatosan merész villogtatásával.

De még ez is csak semmi ahhoz képest, a mi ezü-tán a „nyújtón“ és a „korlátón“ végrehajtott. Az egymás lábaira s egymás nyakába csimpeszkedő tornászok kivált a nyújtón olyan szelmalmokat produkáltak, hogy Blondin bi-zonyára elbűt volna szégyenletében ezeknek láttára. Azt mondják, hogy az ilyen nyak- és lábtörő gyakorlatokkal a kézicamítás is együtt jár, a mi kétségkívül nagyon hasznos és üdvös gyakorlat, s csak sajnálnunk lehet, hogy ez úttal „tekintettel a jelenvolt hölgyek ijedős természetére“ a gy-akorlatnak ezen ága s egyszerűen fölcélja nem lett bemutatva.

Zóradékul a tornászok bukenceket vetettek, béka-ug-rásokat műveltek, s igen ügyesen henteregtek a padlón, kétségtelen jelét adván ezen gyakorlatokkal a torna-taná-r úr aesthetikai ízlésének.

A bíráló-bizottság pedig, mint a világon minden bi-ráló-bizottság, jó képet csinált ezen dolgokhoz, s oda ítél-te a jutalmakat, melyek közt egy torta és két üveg pezsgő is pompázott. A jutalmakat — az ígérethez képest — h ö-l-gyek osztották ki, egy nőnövelőnek 12—13 éves növen-dékei, a kik kecses gráciával adták át a kiérdemelt babért a jeles lovagoknak.

Nagyon természetes, hogy a mutatványokat — ősi szokás szerint — nagy áldomás és tánc követte. Ezt meg-előzőleg azon tornászok, a kik hamarosan nem tudták be-bizonyítani, hogy 12-ik életévüket, vagyis a jelenkor fel-világosodottságának megfelelő nagykorúsági évet, betöltöt-ték, kilökettek ugyan a teremből, de néhányan — tornászokhoz illő ügyességgel — viszszaszótktek, hogy a közös fáradság után részt vegyenek a közös vigalomban. Es táncolóának és űrit-geték a kelyheket egész vífélíg.

A kolozsvári napi-lapok pedig más napon és harmad napon elragadtatással irtak ezen korszakot alkotó esemény-ről, a mint dukál is; — és hála-nyilatkozatok tétettek közzé, melyekben megörökítve lőnek azok nevei, a kik a szent-cél, t. i. egy tornászati könyvtár létesítése ér-dekben adakoztak.

Halljuk, hogy a siker anynyira elragadta a torna-ta-nár urat, hogy nem sokára ismét rendez ilyen dísztor-

nászatot, mely alkalommal a golyón balansirozás, a tá-nyérnak az orr hegyén táncoltatása és a kés nyelés is be-lesz mutatva.

Óhajva várjuk, mert minden ilyen mozzanat kézzel-fogható tanujelül szolgáland még a chinaiak előtt is an-nak, hogy mi a nevelés tekintetében ugyancsak ésszerű úton haladunk.

Ha a t. szerkesztőség megengedi, a második dísztor-nászatról is szívesen referálok, mert az eddig látottak által is annyira el vagyok ragadtatva, hogy nem szívesen enged-ném át másnak a referensi tisztet. Egy bámuló.

VEGYESEK.

— Lapunk jelen számát már csak azok kap-ják, a kik az előfizetési pénzt beküldötték. Teljes számu példányokkal az újonnan érkező t. előfi-zetőknek még szolgálhatunk.

— Szőke Péter a kolozsvári „Augusteum“ nevet vi-selő kisdedovó-intézet és elemi iskolának 26 évig fárada-tatlan tanítója és gondnoka január hó 16-án, élete 53-ik évében, önkézüleg vetett végett munkás életének, A pihenni sielő vándort január 18-án nagy részvétellel kísérek az örök nyugalom helyére a tantestület helybeli tagjai s az elhunyt-nak növendékei és számos tisztelői. A becsületességéről is-mert s pár évvel ezelőtt egyeletünk központi körének elnöki tisztében szorgalmatoskodott pálytársunk tiszta jellemének örvendetes bizonyítókául szolgál azon körülmény, hogy ha-lála után a gondjaira bízott intézet számadását teljesen rendben lévőnek találták, s az általa kezelt pénzből egy fillér sem hiányzott. Szomorú elhatározását — mint mond-ják — a zilált és boldogtalan családi élet okozta. Nyugod-janak békével porai!

— A kolozsvári közs. iskolaszék közelebb tartott ülésében elhatározta, hogy a város által segélyezett feleke-zeti népiskolákat egy e célra kiküldendő bizottság által tü-zetes szemle alá véteti, s a szerzendő tapasztalathoz kép-pest teend javaslatot a további segélyezés érdekében, Em-lítést érdemel, hogy az e tárgyban előterjesztett indítvány-nak egyik lelkes pártolója, éppen egy tekintélyes pap volt; a ki ezzel jó példát adott arra, hogy a felekezetek ne zár-kozzanak el a nyilvánosság elől.

— Tantestületünk bánffy-hunyadi köre, a múlt dec. hó 21-én Bánffy-Hunyadon tartotta meg ez új tan-évben első, s egyszersmind alakuló gyűlését. Az erről be-küldött jegyzőkönyvből — tér szűke miatt — csak a kö-vetkezőket emelhetjük ki. Minta-tanítást tartottak: Gagyi S. a magyar történelemből, Bányai L. az irva-olvasásból, és végül Nagy B. a magyar nyelvtanból. E tanítások kö-zül az első kielégítőnek, a két utóbbi sikerültnek nyilvá-níttatott. — A minta-tanítások megsemlélése után a volt elnök (Gagyi S.) és jegyző (Szentgyörgyi L.) letévén tisztóket, titkos szavazás útján általános szótöbbséggel elnöknek Ki-lyényi András, jegyzőnek Szántó Mihály választattak meg. Ezek után egyes indítványok kerültek szőnyegre, a melyek közül különösen kettő volt figyelemre méltó. Az első és legfontosabb: hogy nyujtassék be egy kérvény a nagyméltóságú vall. és közoktatásügyi ministeriumhoz a má-faragászatnak a vidéken leendő meghonosítása végett. — A másik indítvány pedig a volt, hogy — a mint már eddig is gyakorlatban volt — újíttassék meg s vidéki iskolavizsgáló bizottság. Mindkét indítvány elfogadtatott.

Felelős szerkesztő: YÁRADI KÁROLY.